AYDEDE

No. 91 — 46
ÇARŞAMBA 13 Ekim 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bîtaraf siyasî hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis Tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Çok Pahalı Ve Gürültülü Hürriyet

Amerikada 1915 yılından beri katil mahkûmiyetiyle 23 senedir hapiste kalan biri, cezasını ikmal ettiğinden tahliye olunmuş. Fakat bir müddet dönüp dolaştıktan sonra hapishane müdürünün karşısına çıkmış :

— Çok rica ederim, demiş, beni tekrar içeriye sokunuz.

— Neden?

— Hayatı pek pahalı buldum, ürktüm, dışarıda yaşamağa imkân yok.

Bu hakikî fıkranın asıl acayip noktası şudur ki eski mahkûmun arzusu yerine getirilmiş; adamı içeriye almışlar. *Haberi veren ajans onun ne sı*fatla tekrar hapishaneye sokulduğunu yazmıyor. Belki gardiyan yapmışlardır.

İtalyada da geçenlerde bir mahkûm, tahliyesinden memnun olmamış, hayatı hem pahalı, hem çok gürültülü bulduğundan şikâyet ederek hapishaneyi aradığını söylemişti.

Galiba bu gidişle gün gelecek, uzun yıllar hapishanede yatmışları tahliyede hükûmetler güçlük çekecekler. Kapıdan zorla, jandarma kuvvetiyle atılmalarına lüzum görülecek !

Bakınız XX. asır siyasî ricali dünyayı ne hale getirmişler? Mahkûmlar hür yaşamaktan bucak bucak kaçarak habishane köşelerine tekrar kapağı atmak için yalvarıyorlar. Tarih hangi devrinde böyle bir hâdiseye şahit oldu?

Mahkûmlara hak vermeliyiz. Zira hapishaneden çıkar çıkmaz evvelâ mesken buhraniyle karşılaşacak. Oteller ateş pahasınadır; ev yoktur; varsa da hava parası yahut kira olarak analarının nikâhını istiyeceklerdir.

Para mefhumu tamamiyle kaybolmuştur. 23 sene evvel memleketinin bir lirası ile tıka basa karın doyuran adam şimdi bu para ile ancak safrasını bastırabilecektir.

Ayakkabı mı alacak?

Eskiden ayni para ile at, kayık alabilirdi. Nasıl verir bu parayı mukavva tabanlı kunduralara?

İş arayacak. Bir kere sabık mahkûmun iş bulması çok güçtür. Mahkûmiyeti olmıyanlar bulmakta zorluk çekiyorlar; hem de yüksek tahsil diplomalariyle ! Ayrıca çoktandır hapishanenin sükûnetine alışmış biri için şimdiki şehir sokakları ne kadar gürültülüdür..

İnsanı nasıl da sersem eder ! Hele o şehir İstanbul gibi klakson sesleriyle mütemadî bir çınlama ve gümbürdeme halinde ise!

Sabık mahkûm modern hapishanesini düşünür : Sağlam ve bedava bir dam altı; hazır yemek; derin bir sükûnet; dert ortağı arkadaşlar; yormıyacak kadar iş; kekâh !

— Aman, der, bu ateş pahasına gürültülü hürriyet başkalarının olsun! Beni sevgili zindanıma sokunuz !

Halden anlıyan Amerika hapishanesi müdürü işte bu ruhî haleti ve dünyanın berbatlığını bildiğinden ne yapıp ne etmiş, biçare adamı tekrar hürriyetsizliğine iade çaresini bulmuş.

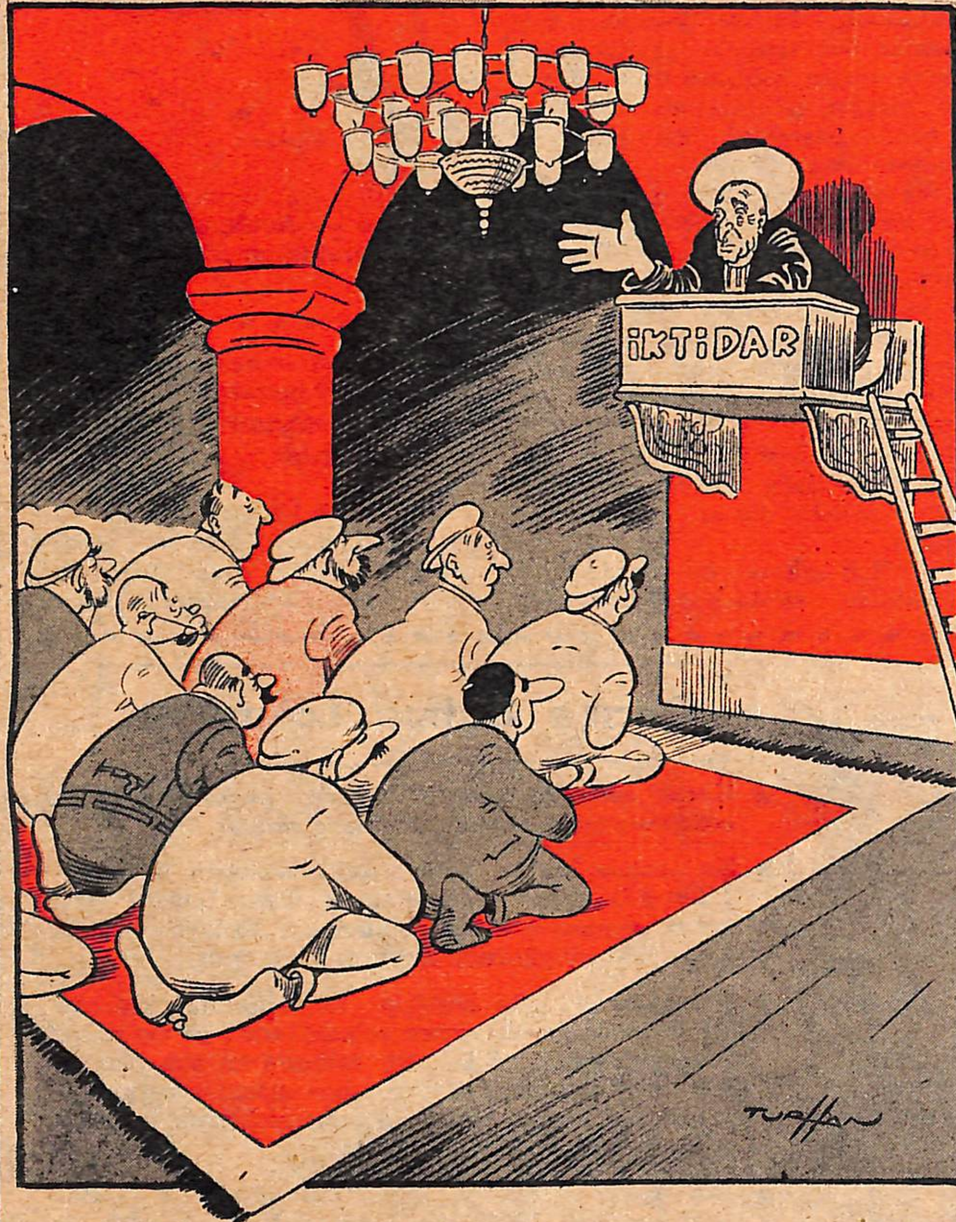
Kimbilir, şu dakikada ne bakkal hesabı görmeden, ne hesap puslasını düşünmeden önüne konan sıcak çorbası karşısında sabık mahkûm nasıl memnundur ve hapishanenin sessizliği içinde başını nasıl dinlemektedir !

Belki de rüyasında kendisini bir daha tahliye edilip hür hayata atılmış görünce haykırarak uyanıyor ve bunun rüya olduğunu anlayınca ferahlıyordur...

Dedik ya... Şu XX. asır ricali dünyayı ne hale soktular !

AYDEDE

Bayram va'zı

Saka Hoca — Ey ahali ! Kusura bakmayın, vaziyeti kurtarmak için aklıma zamdan başka şey gelmiyor !
Ahali — İlâhi Saka ! Aşağı inmek de mi aklına gelmiyor?!

Akıl Ermiyor ki !

Ticaret Bakanı diyor ki: "Gümrüklerde bulunan kahvelerin hangi tüccara ait olduğunu tevsik edemedim. Bir kahve buhranı karşısında Millî Korunma Kanununa göre bunlara el konacak ve ihtikâr yapanlar gazetelerle teşhir edilecektir."

Kanunlarda değişiklik yapmadan böyle imkânlar ve çareler varmış da neden şimdiye kadar faydalanmadık da işleri şu hale getirdik? Akıl ermiyor ki !

Bir Faciadır Bu...

Gecekondular yapılırken biz korkuyorduk : Yarın buralarda hastalıklar çıkar, salgın hal alır diye. Akar suyu ve mecraları olmıyan gecekondu mahallelerinde işte tifo tahribata başlamış. Yine camı, penceresi, damı ve duvarı mazbut olmıyan bu, yoldan mahrum, çamur deryası mahalleler halkı yarınki kışta kıyamette başka hastalıklardan da zarar görecek, kurban verecektir.

Ne olacak bunların sonu?

Gecekondular yalnız şehir bakımından değil, bilhassa vatandaş hayatı itibariyle geciktirilmeden halli veya daha iyi şekle sokulması lâzım bir mesele, doğrusu önlenmesi şart bir faciadır.

Makam Otomobilleri

Resmî otomobilleri şahsî işlerde kullananlar, yani makam arabasına binerek Ankaranın Yenisehirindeki pazara gidenler ve etrafa caka sata sata patlıcan, soğan, enginar alanlar cezalandırılacaklarmış...

Halkın gözüne pek batan bu göreneğin men'i elhak yerindedir. Caka satmanın bir hududu olmak gerek. Yalnız, şu hademelerini, küçük memurlarını şahsî işlerde kullananlar hakkında da bir kanun hazırlanamaz mı acaba? Çünkü bu zavallılar da eve öteberi, senelik kok kömür almaktan : "illâllah !" demişlerdir, mutlak..

Maamafih biz böyle kararları çok gördük. Bakalım kanunların tesîr-i şifa bahşası ne olacak?

Sayenizde

Sanki orman işleri tıkırındaymış gibi hükûmet, Ankarada bir orman umum müdürlüğü binası yapıyormuş. Muhteşem, mutantan bir bina...

"Vatan" refikimiz bu binaya şu ismi vermiş : "Orman Saray".

Hani : "Köylü efendimizdir" diye bir söz vardır. Belki rical, işi düşüp de Ankaraya gelen köylülere yaranmak için bu binayı gösterip şöyle diyeceklerdir :

— Sayenizde !

AKLIMDA KALANLAR

Gurbette Bayram

"Nis" de bulunuyordum. Bayram geldi. Şehirde birçok Türk ve Mısırlı aileler vardı. Birbirlerini tebrik, bayramı tesit ediyorlardı. Tabiatiyle ben de bu vazifeyi ifa sadedinde dolaşıp duruyordum.

Mükellef ve kalabalık bir kâşanede oturan babadan zengin, fakat ihtiyar ve alil bir zatın köşküne de uğramıştım. Çok kalabalık vardı ve misafirler bir teşrifata tâbilermiş gibi kabul ve derece derece ev sahibinin ve sahibesinin huzuruna idhal ediliyorlardı. Ben de bu yollardan geçmekte idim ve herkesle beraber bayramlarını tebrik edecektim. Birinci merhalede hanımefendiye arz-ı tebrik eyledim. Hüsnü kabul ve beni az gördüklerinden ziyaretlerini ihmal ettiğimden şikâyet etti. Ve şöyle konuştu :

"... Bize gelmiyorsunuz, size teşrif ettiğim zaman da evde yoksunuz. Hiç olmazsa yolda da tesadüf edemiyoruz. Biz sizi severiz. Ne olur arada sırada gelseniz selâmlarınızı takdim etseniz?.."

Kelimelerin mahal-li istimalini hercü merc etmesine rağmen - çünkü bilerek böyle konuşmuyordu - bu sonradan ve okumadan gelme hanımefendi şu da vardı ki ciddden insaniyetli ve hayırhah bir kadındı da ! Ancak kendine hayırı dokunmadı. Çünük zülfü yare; yani feleğin gayretine dokunmuştu. Alt tarafını getiremedi ve söndü, gitti.

S.M.S.

Bugünden, Dünden

Ali Efendi Lokantası

Sarı tramvay Sirkeciye gelirken, Ankara caddesinin alt başına varmadan, önde kenetlenmiş, yolu tıkamış otomobiller, otobüsler dolayısiyle durakladı. Vatman, otomatik kapıları açınca dört beş yolcu, ben de arkalarından aşağı atladık.

Bir yük arabası kenardan dolu dizgin geliyor, beygirler haşarı, can havliyle kendimi yaya kaldırımına attım. O hızla bir dükkânın açık kapısından içeri dalmışım. Şimdi yerinde yeller esen Ali Efendi Lokantasına girmemiş miyim?

Oranın en işlek ve rağbetli zamanı İkinci Sultan Hamid devrinin son yıllarında ve meşrutiyetin ilk çıktığı senelerde idi. Yemekleri başka lokantalardan daha çeşitli, kullandığı harçlar iyi cins, porsiyonlar bol, fiatları az çok her keseye uygun, sofraları temiz, servisi düzgün, sahipleri de terbiyeli, çelebi adamlardı. Rumelili iki biraderdiler.

İkiz olsalar birbirlerine bu derece andırmazlar. Yarım elmanın yarısı biri, yarısı öbürü. Ekseri müşteriler bunları karıştırır, birine öbürünün, öbürüne berikinin adiyle hitap eder, karnını doyurup giderken yine isimlerinde yanılarak Allahaısmarladığı çekerlerdi.

Mukallitlerden ve eşi gelmemiş oburlardan Hafız Şükrü bir gün orada, kişede duran kardeşlere **segirtti.**

— Allah aşkına be biraderan, ya fesinize, ya da göğsünüze kılapdanla adlarınızı işletin; hanginizin Ali, hanginizin Veli olduğunu bilelim! deyince ortalık kahkahadan kırıldı.

Ali Efendi lokantasının en namlı yemeklerine gelelim: Tandır kebabı, güveçte piliçli türlü, beğendi (ihtiyata riayeten listede hünkârı yok), keşkek, nohutlu beyaz pilâv, yassı kadayıfı, kaymaklı elma kompostosu. Ötekiler de âlâ ama bunlar ağızlara lâyık. İste, parmaklarını da beraber ye..

Emektar garson Kel Nikoli (kel mel değil, dızlak kafalı) makul keferelerdendi. Şen, herkesle lâübali, senli benli. Koca göğdesine rağmen çevik mi çevik, hamarat mı hamarat. Lokantanın 20, 30 masalık geniş yerini tek başına o idare eder; öndeki daraş kısımda, gerideki bahçede boş masa varken oralara oturmıyanlar, biraz dolaşarak tekrar gelip Nikolinin tarafına yerleşenler çok olurdu.

Listeye el uzatıp bakmazlar, işi Nikoliye havale ederlerdi. Yenecekleri o intihap eder, getirir. Meselâ :

— Tandır kebabı yok muydu? Yahut güveç de türlüsüz olur mu ya? diye sordun mu, hemen kulağa eğilir :

— Tandır var ama sana vermem, bu günküne kulak asma... Bu sabahki piliçler sıskaydı, türlüye katmadık !.

Bahşiş olarak kuruşu, bilemedin ikiliği tabağa bıraktın mı, (Cebine bereket!) deyip çenesine sürer; derhal de vestiyere koşup bastonu, şemsiyeyi veya pardesüyü, paltoyu yetiştiriverirdi.

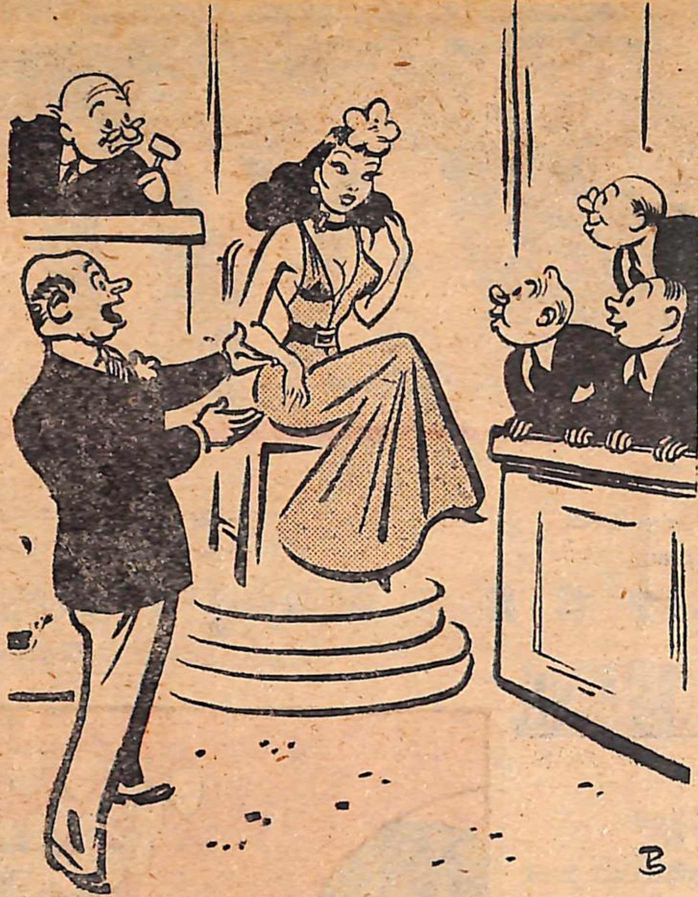
★

Ali Efendi lokantası, öğle üstleri kerli ferli kişilerle hıncahıncı. Hatırımda kalan devamlı müşteriler arasında, ezcümle şu merhumlara rastlanırdı :

Telgraf fabrikası müdürü Hasan Ferid Bey (Sonra İtibarı Millî Bankası müdürü olan); mimar Vedad Bey; Fabrikatör Raif Bey; Şuray-ı devlet muavinlerinden Göbekli Hasan Bey; Divan-ı muhasebat azalarından, mekteb-i mülkiyeli Cemal Bey; diş tabibi Halid Şazi Bey; Sirkecide İki kapılı eczahanenin sahibi Rum çorbacı; Ticaret ve Nafia nezareti mektupçu muavini Şemsettin Ziya Bey; Mekteb-i hukuk muallimlerinden Tevfik Bey (sonra sultan Reşada mabeyincilik eden) ve saire...

Sermed Muhtar ALUS

Etekler uzadıktan sonra

Avukat — Artık, güzel bacakların juriyi tesir altında bıraktığını söyliyemezsiniz !

"Frolic" den

DİKKATLİ OLALIM!

Antep ceza evi âdeta boşalmış. Kaçan mahkûmlardan bazılarının zengin olması, bu işte paranın rol oynadığı şüphesini uyandırmış ve nöbetçi jandarma zan altına alınmış.

Bir jandarmanın göz yumması ile bir sürü mahkûmun kaçabileceği bir vazifeyi düşününüz. İnsanın havsalası alamıyor..

Hayvan çalındıktan sonra ahırın kapısına kilit vurmakta mahirizdir ama, bir böyle mühim vazifeyi bir jandarmaya nasıl emniyet edebiliyoruz? Muhafaza teşkilâtını daha emin surette temin vakti gelmiştir, sanırız.

Çapkın detektif

Baba — Bana bak delikanlı, sen buraya düğün hediyelerini gözlemek için geldin; gelini değil !

"Amerikan karikatürü"

Derme Çatma Lâkırdılar

★ Kendi cebimde paketim varken başkasının ikram ettiği sigarayı almak gücüme gitmiyor.

★ Ne zaman karpuz yesem, çekirdeklerini kavunun-kiler gibi ortasına toplamamış olan tabiata karşı surat asmaktan kendimi alamam. Kolaya alışmak, insandaki nankörlük huyunu arttırıyor.

★ Kır çiçekleri gibi beğenip topladığımız kadınlar vardır; beş dakika sonra solacaklarını ve lüzumsuz olacaklarını bile bile... Bir takım yeni ahbaplar da vardır ki tramvay biletine benzerler; sımsıkı tuttuğumuza bakmayınız; kısa bir yolculuk sonunda atar, geçeriz.

★ Bir eşeğin mütefekkir gözlerinde okudum: "— Ben olmasa idim Nasreddin Hoca yalnız Akşehir ile Sivrihisar arasında değil, şöhret yolunda da yayan kalırdı!"

★ İnsan ağacının yaprağı söz, çiçeği fikir, meyvesi iştir. Bazı insanlar sade yapraktan, bazısı çiçekten, bir kısmı da yemişten ibarettir. Üçünü birleştirene rastlamak ne güç!

★ Buhar makinesi ile motör icat edildikten sonra rüzgâr bana daha lüzumsuz görünüyor.

★ Bir takım insanlara rastgeliyorum ki şatafatsız elbiselerini mevkileriyle mütenasip görmedikleri hissini veriyorlar ve "hani başımda kavuğum, sırtımda samur kürküm, belimde piştovum?" der gibi yeniçeri ağası kıyafetine hasret çektiklerini belli ediyorlar.

★ Paraşütün faydasını kediye sormayınız; anlamaz.

★ Allah darda kalanları Yenicami gibi feraha çıkarsın !

A. D.

Satıcı Kız İle Müşteriler

Bir müşteri dükkâna girer, satıcı kıza sorar :

— Şu kâse kaça?

— Yirmi beş lira.

— Çok pahalı imiş, alamam.

Müşteri çıkar. Kız kendi kendine söylenir :

— Ne münasebetsiz adam ! Alamıyacağı şeyi soruyor, insanı boş yere rahatsız ediyor.

Başka bir müşteri gelir :

— Şu kâsenin fiyatı nedir?

— Yirmi beş lira.

— Yirmi dört liraya verirseniz alırım.

Satıcı kız razı olur. Müşteri gittikten sonra söylenir :

— Ne âdi adam ! Bir lira için pazarlık yapmağa tenezzül ediyor!

Yeni bir müşteri sorar :

— Şu kâseyi almak istiyorum. Nedir fiyatı?

— Yirmi beş lira.

— Peki, sarınız !

Müşteri gider. Satıcı kız söylenir :

— Ne ahmak adam ! On liralık mala yirmi beş lira verdi !

Minelbab İlelmihrab

Yazan : Refik Halid KARAY

Mersinli Cemal Paşa — Postalar mürakabe altında — Nezaretin lâkaydisi — Konya valisi harekete geçiyor — Vali kabineden memnun değil — On ikinci Kolordu kumandanı İstanbulda — Cemal Paşayla tanıştırılmam — Amerika ve İngiltere mandacıları — İtalyan vesayetçileri — Fransa hiç kimse tarafından istenilmiyor — Fransa Anadoluya destek oluyor — Ferit Paşanın avdeti — Damat Ferit Paşa üçüncü defa kabine kuruyor

On ikinci Kolordu kumandanı, hatırımda kaldığına göre, o sırada Mersinli Cemal Paşa idi. Hodbehod sansör emri verişine ve derhal bu emrin tatbikine geçişine nazaran öyle makine başında "Gözlerinizden öperim, fetanet ve dirayetinizden beklerim..." gibi tatlı muhaberelerle yola getirilmemesi icabederdi. Ben, aklımca, Konyadaki hareketi diğerlerinden mühim bulmuştum, zira bu vilâyet doğrudan doğruya İzmir vilâyetiyle hemhudut idi; yani, oradaki mukavemet-i müsellehaya iltihak için hemen faaliyete geçebilir ve hattâ bu sansör teşebbüsü iştirakin artık bir emrivaki olduğuna delâlet bile edebilirdi.

Hususiyle aradan bir gün geçmemişti ki Konya bas müdüriyetinden gelen bir şifre Uluborlu kaymakamının bir jandarma zabitini postahaneye sansör memuru olarak tayin ettiğini ve müvezzilerin çantaları boşaltılarak içinden bir haylı evrak alındığını haber veriyordu.

Yani artık postalar da mürakabe ve muayeneye tâbi tutulmuş, kazalarda bile cihet-i mülkiyeden hükûmet umuruna müdaheleler başlamıştı.

Posta ve telgraf muamelâtı badema emniyette ve intizamda bulunmuyordu; merkezin vereceği emirler mesmu olamazdı. Bu yeni ve mühim hâdiseyi de, bittabi *Dahiliyeye berveçhi atî bildirdim:*

●

Dahiliye Nezaretine yazılan 193019/132 numara ve 14 Temmuz - sene 335 tarihli tezkere suretidir :

12 Temmuz 335 tarih ve 126 numaralı tezkere-i âciziye zeyildir : Konya Posta ve Telgraf Baş müdürlüğünden muahharen alınan telgrafın da bir sureti leffen takdim edildi Uluborlu kaymakamının hodbehod bir jandarma zabitini postahaneye sansör tayin etmesi ne derece şayan-ı dikkat ise muvezziin posta çantası boşaltılarak bilmuayene içinden bir takım gazete ve sairenin alınması da o derece mucib-i teemmül görüldüğünden yapılacak muayene takdir-i devletlerine bırakılmış ve bu baptaki mütalea-i âsıfanelerinin sürat-i inba ve tebliği müsterham bulunmuştur ol bapta.

●

İllâ maşallah Nezaret bütün bu mühim, müstacel ve mahrem muharreratı cevapsız bırakmakta devam ediyordu. Ben de artık bu sefer baş müdüriyetlere aynı muameleyi tatbik ediyor, yani sükûtu tercihe mecbur kalıyordum. Konyada sanki valiyi efsunlamışlardı.

Fakat birden bire Cemal Beyin hareket ve faaliyete geldiğini öğrendik. Meşguliyetlerim arasında tafsilâtına vakıf olamamıştım, fakat vali ile makine başında hasbihaller ettiğim hatırımdadır. Hattâ âyandan Zeynelâbidin efendi biraz evvel oraya, memleketine sılaya gitmişti; Şeyhilislâmdan vaki talep ve daveti vali vasıtasiyle kendisine bildirmiş ve İstanbula avdetini tâcil etmesini mükerreren söylemiştim.

Hoca Efendi Konya muhitinden emin görünüyor, hükûmet-i merkeziyeye karşı bir hareket sâdir olamıyacağını iddia ediyordu. Fakat vali İstanbuldaki kabinenin âciz ve meskenetinden ve fırka arkadaşlarının basiretsizliğinden şikâyetle vaziyetin gittikçe müşkülleştiğini söylüyor, bezginlik getiriyordu.

Öyle tahattur ediyorum ki Cemal Bey bu nevmidisine rağmen Uluborlu ve Konya sansörleri meselesini hükûmet lehine halletmiş, hareketi yatıştırmıştı. On ikinci Kolordu kumandanı, birden bire, ne sebepten ise İstanbula gelivermişti.

●

Bir gün Harbiye Nazırının yanından çıkarken rastgeldim, Arif Paşa tanıştırdı, lâkin bu tanışmamız iki gururun çatışması gibi bir şey oldu, birbirimizle konuşmak bile istemedik; sade, birer nezaket tebessümüyle bakıştık ve sonra başlarımızı başkalarına çevirdik.

Üçüncü Kolordu kumandanı Refet Beye ise mütareke bidayetinde, bir sabah, Dahiliye müsteşarlığında bulunan Hamit Beyin odasında tesadüf etmiştim, o zaman jandarma kumandanımıydı, yoksa henüz çekilmiş miydi, hattâ sivil mi giyinmişti, yoksa üniformalı mıydı, hatırlıyamıyorum. Yalnız nazik tavırlariyle zeki, sevimli çehresi zihnimde iz bırakmıştı.

Bazı insanlar vardır ki hatırda elbiseleriyle yaşarlar, bazıları evzaı, bazıları ise sesleriyle... Refet Beyin aklımda evzaı kalmıştı; Cemal Paşadan ise kaba, sert, kıllı bir kumaştan yapılmış, pek sade bir hâki zabit ceketi hatırlıyorum; askıya takılmış da önümde duruyor gibi hâlâ gözümün önündedir. Bana birisi civa, diğeri kurşun tesiri yapmıştı. Cevvallik ile mekânet...

●

Anadoluda bu işler olur ve İzmirdeki mukavemet - Şarkî Anadoludaki hareketten büsbütün ayrı - gittikçe genişlerken İstanbulda da millî talim ve terbiye millî kongre gibi eski İttihat ve Terakki mensuplariyle muhalefete sokulmamış bazı bitarafların teşkilâtı mütezayiden kuvvet buluyor, mefsuh Donanma Cemiyetiyle Müdafaa-i Milliye müesseselerinin, daha ilmî, daha yüksek seviyede yerlerini tutuyordu.

Amerika mandasını isteyen grup ise âdeta fiilî bir sahaya girmişti... Hattâ İngiliz mandasına taraftar olduğunu saklamıyan Sadık Beye, onların, Amerika mümessili, gazetecileri ve müesseseleriyle alenen münasebet tesisine kalkışmaları cüret vermişti.

Eski Hürriyet ve İtilâf reisinin, memleketin ne İngiliz, ne Amerika hiç bir vesayet altına girmeden sulha kadar üç büyük devletin muvakkat işgali altında bir devre geçirmesini daha muvafık bulan fırka arkadaşları, yani kabinedekilerle hem fikirleri aleyhine bir darbe hazırlamasında, şubelerden topladığı bazı mensubine kendisini (lider) ilân ettirmesinde Amerika mandacılarının tesiri olmuştu.

İtalyan vesayetine mütemayil olanları da unutmamak lâzımdır.

İstenilmeyen bir devlet varsa o dahi Fransa idi. Fakat Fransa kendisine gösterilen adem-i itimada ve teveccühsüzlüğe rağmen yavaş yavaş, diplomasi tarikiyle memlekette büyük bir rol oynamak niyetinde idi. Franchet Désprès'nin azimeti ve Klemansonun sukutu üzerine sefaret büsbütün faaliyete gelmiş; bir müddet İstanbulda mevcut resmî hükûmete yaklaşmış; sonra, bunun aczini görünce Anadolu hareket-i milliyesine temayül ederek ona bir destek olmuştu.

●

İşte Damat Ferid Paşa Pariste iken Türkiyede böyle mühim hâdiseler birbirini takip ediyordu. Nihayet, meyusane döndü, geldi. Konferansa kendisini davet ettirmek muvaffakiyetini, maalesef, hüsnü idare edememişti. Acaba zat-ı şahane bütün bu muvaffakiyetsizliklere rağmen Sadrazamı üzerinde teveccühünü hâlâ muhafaza ediyor muydu?

Ben bu hususu çok şüpheli addediyor "Muhakkak artık düşer!" diyordum.

Düşmedi ve 21 Temmuz 335 tarihinde üçüncü kabinesiyle tekrar devlet umurunun başına geçti.

●

İkinci kısım

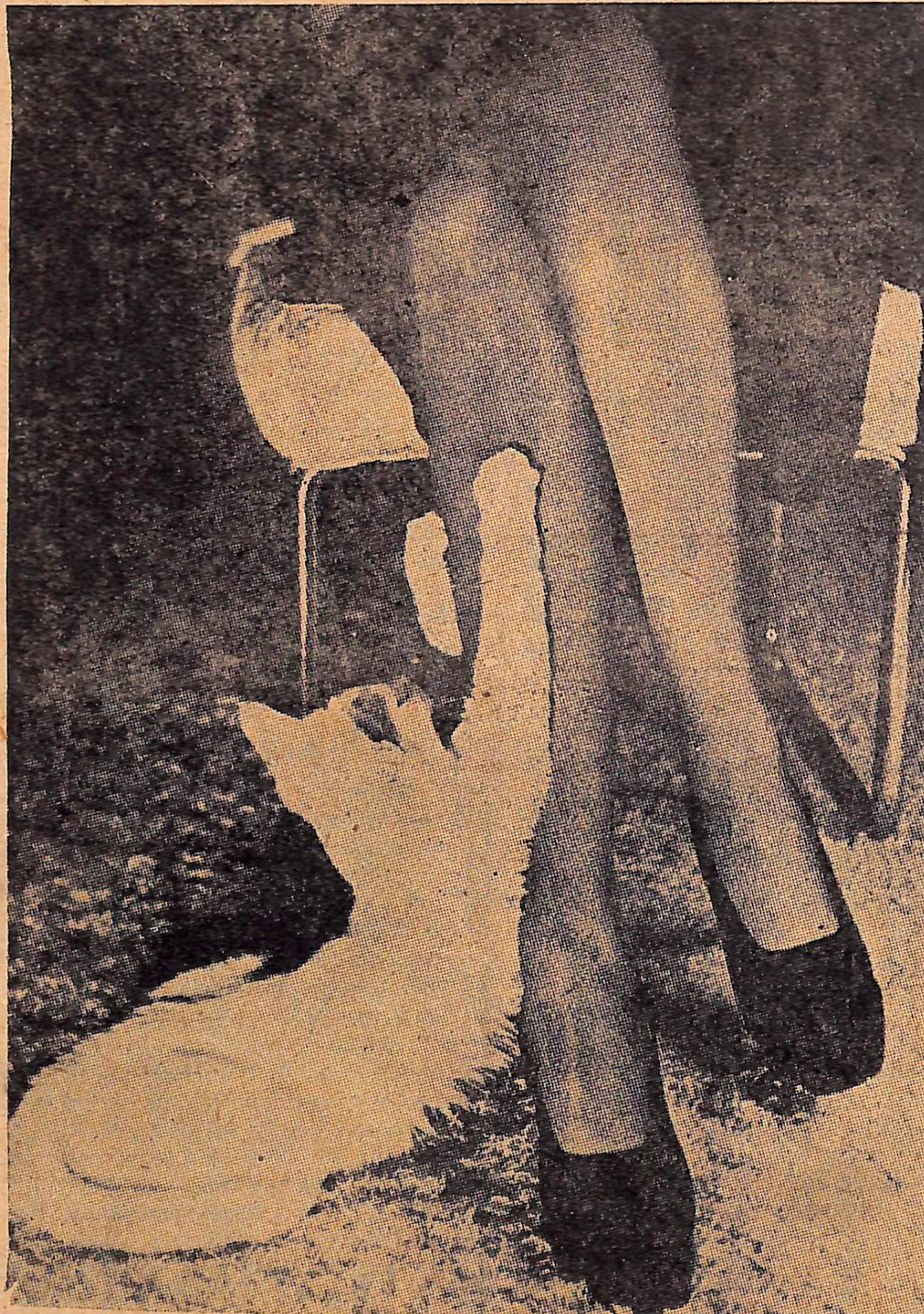
19

Üçüncü Ferid Paşa kabinesinde ilk ihtilâflar kimler arasında zuhur etti?

Benim bu defa kabinenin istifasiyle yeniden Damat Ferit Paşa riyasetinde tarz-ı teşekkülünden hiç haberim olmadı. Sabahleyin, gazetelere baktım ki yine bir hatt-ı hümayun ve bir vükelâ listesi...

Kendi kendime hak oyunu üçtür, dedim, Tevfik Paşa da böyle birbirinden kusurlu üç kabine yapmıştı. Bittabi, en evvel Dahiliye ve Harbiye nezaretlerine kimlerin tayin edilmiş olduğuna göz attım: Adil Bey ile Nazım Paşa...

(Devamı var)

Bir çorap düşmanı

"L'Illiput" den

KİRPİNİN DEDİKLERİ

Taşlık'daki Kahve

Hem memnun oldum, hem üzüldüm: Maçkadaki Taşlık mevkiine yapılmakta olan kahvehane için 100 bin lira harcanacakmış. Mükemmel! Taşlık, İstanbul şehrinin en güzel yerlerinden biridir. Orada tertemiz, yepyeni, şirin bir kahve bulunmasını kim istemez?

Şu var ki 100 bin liraya mal olan kahvehaneyi kiralıyan adam elbette kahveyi on beş kuruşa içirmez. içlecek öteki şeyler de elbette lüks veya en aşağı birinci sınıf tarifeye tâbi olacaktır.

Kahve müşterisiz mi kalır? Hayır. Bugünkü basit kıyafetli, orta tabaka, çoğu sevimli insanların, imtihan sırası ders yapmağa gelen gençlerin, mütevazi ve körpe çiftlerin uğrağı olmaktan çıkarak gazinolaşır.

Gazinolaşmak bilhassa o yerde çirkinleşmektir. Beyaz ceketli, kendini beğenmiş garsonlariyle, karneden koparılan hesap puslalariyle, kasada oturan kalantor patronu, terasaya sıralanmış şemsiyeli masaları ve masalarda yer alan şemsiyeler kadar gösterişli ve açılmış kadın - erkek müşterileriyle bir bakıma hakikaten çirkinleşir.

Ya caz çalarsa? Eyvah! Ya dans da edilirse? Berbat! Bunlar da olmasa Taşlık kahvesi nihayet Parkotel köşesindeki pastahanenin manzaralı ve daha gösterişli bir benzerine dönecektir; oradaki simaların benzerleriyle de dolacaktır.

Bu simalara aleyhtar mıyım? Asla! Yalnız çoğu hem maruf, hem tanıdık olduğundan - kendi görüşümle - benim için bir yenilik ve yeni bir zevk teskil etmez.

Halbuki eski halindeki Taşlık kahvesi daima yeri bilmediğim, uzaktan bakarak birşeyler tahayyül ettiğim tiplerle beni ne kadar oyalıyordu. Sinirlerime dokunan tavırlar, yapmacık edalar gözüme ilişmiyordu. Kendini bir şeyler sanma, etrafa birtakım tesirler yapma gayretiyle gayrı tabiiliğe düşen yoktu, burada!

Daha neler yoktu? Elektrik yoktu, meselâ! Geceleyin akasya dallarına ziyaları bir canlanıp bir ölgünleşen lüks lâmbaları takıyorlardı, hem de seyrek seyrek... Kimimiz keskin aydınlıkta... Menevişli, alacalı bulacalı, bir paftası gölge bir paftası ışık, mazinin bahçe ve kır kahvelerini hatırlatan ne değişik, ne hoş bir aydınlanıştı o!

Radyo yoktu; hoparlör yoktu, gramofon bile yoktu. Hiç bir yerde kulaklarımız oradaki kadar rahat etmiyordu. Kafamız da...

O kahvenin asıl fazileti şu idi ki zenginler ülkesinin bir ucuna tutunduğu halde daha ziyade daracık ve azıcık gelirlilerin sığınabileceği bir yerdi. Kendilerini Boğaziçine kadar zahmet ve masraf edip gitmiş sanarak da müteselli olurlardı.

Üçer beşer, hele kolkola, yanyana çift olarak şuradan, buradan yaya gelenlerin ve yaya gidenlerin kahvesi güzel Taşlık! Toprak Taşlık!

Yarın mermer merdivenli kapında otomobiller dizilecek. Ancak paralı hovardalarla cakacı zenginlerin gireceği malûm hüviyette bir gazino olacaksın!

Eski müşterilerine hicret göründü: Uzaklara, daha uzaklara, lüksün ve şatafatın henüz el atamadığı bayırlara!

KİRPİ

Sinema Dedikoduları

Red Skelton, yeni, komik bir film çevirmek için Frank Borzage tarafından angaje edilmiştir. Fakat meselenin asıl alâka uyandıran ciheti, şimdiki Frank Borzage'in karısı evvelce Red Skelton'un ayrıldığı kadın olmasıdır.

Viveca Leindfors İngrid Bergman'ın rakibesi addediliyor. İsveçli olan artistin çevirdiği iki film Hollywood kritiklerini çok fazla alâkadar etmiştir ve derhal Greta Garbo'dan sonra gelen ikinci artist sırasına geçmiştir.

Ava Gardner, beş seneden evvel bir daha evlenmiyeceğini söylemiştir. Kendini sanatına hasredecekmiş.

Şapka giymeli mi, giymemeli mi? Barbara Stanvyck'le Jane Russell, "hayır" demişler. Başa bağlanan dört köşe bir eşarpla çantada bir tarak onlara yetişiyormuş.

Fakat Maria Montez, Myrna Loy ve Leoretta Young şapka taraftarıdır ve kadın şapka giyince daha kadın oluyor fikrindelermiş.

Myrna Loy (Şapka kadının yüzüne mâna verir.) diyormuş.

Pierre Blanchar, operatör kıyafetinde, (Doctor Laennec) filminden bir sahne çevirirken, elindeki neşteri önünde yatan ölünün karnına dağru yavaşça indiriyormuş. Tam o sırada sehne vazıı, yüksek sesle: (Kesiniz.) diye haykırmış. O bu emri tabii makinistlere vermiş. Fakat ölü addedilen bir figüranmış, çok korkmuş, uzun zaman kendine gelememiş!

Deanna Durbin, bir ev satın almış ve yeni evinde yalnız oturacağını söylemiş. Bunun üzerine, kocası Felix Jackson'dan ayrılıyor diye bir dedikodu çıkmış.

— Lüks maddelerden vergi al
— Bizden de alacaklar mı ders

Bir dokun...

Sazımız da Sözümüz de Bozuldu

Bu gün de bir kış eğlencesi nakledeceğim. Kapalı yerlere rağbet artıyor. İstanbulda eğlencenin yazı, kışı olmaz. Kışın da kendine mahsus zevkleri vardır. Ne mutlu onu tadabilenlere! Bir çoğumuz için kış eğlenceleri, kedinin yetişemediği ciğerden farksızdır!..

Akşam üstü bir ahpaba rastladım. Kendisi ticaret erbabındandır. Bunu söyledikten sonra hal ve vakti hakkında izahata lüzum kalmaz sanırım.

Uzatmıyalım, akşam üstü rastladığım ahpap koluma girdi, konuşarak, gülüşerek yürüdük. Gülüşerek diyorum, dikkat buyurulsun. Dünya gailelerinden göz açıp da gülmeğe vakit bulamıyoruz, fakat dünyalığı yerinde olan bir ahpabın bezmine girince ondan kahkaha sirayet ediyor insana. Biraz da refah mikrobu sirayet etse ne olur sanki? Nezleleri bulaşıyor da o bulaşmıyor, ne yapalım? Bereket versin, ara sıra

Bizim Mahallenin Bakkalı

Bizim mahallenin bakkalında
Bir kara sinek vardır
Bir petek bala konmuştur.

Bizim mahallenin bakkalında
Bir kara sinek vardır
Bir dilim peynire konmuştur

Bizim mahallenin bakkalı
Bütün evlerin
Damına konmuştur

K I Ş Ş T
İ N A Ş A Ğ I.

Orhan M. Arıburnu

Gözleri Görmüyor mu?

Mısır çarşısının deniz tarafındaki kapısına ve duvarlarına ilânlar yapıştırılmağa başlandı. Güreş ilânları, konser ilânları, şimdi de seçim propağandası ilânları...

Kasalar dolusu para harcanarak restore edilen bu güzel binanın tertemiz duvarlarına hangi kıymet bilmez, insafsız hödükler bu kâğıt parçalarını yapıştırıyor? Haydi yapıştırdılar, belediyenin ve polisin, daha doğrusu belediye polis âmirleriyle erkânının gözleri görmüyor, yasak emri vermeğe dilleri dönmüyor, kudretleri yetmiyor mu?

Yine "İp„ Lâfı Mide Bulandırdı

Demokrat Parti reisi Düzcedeki nutkunun bir yerinde şöyle dedi: "Beni sizden ancak ip ayırır; onu da göze almış bulunuyoruz!" Tüylerimiz diken diken oldu. Ölüm her fâni için mukadderdir. Lâkin bir memlekette siyasî rical ipten bahsetti, ipi göze aldığını söyledi mi o memlekette ileri mânada bir politikacılığın henüz başlamadığı anlaşılır.

İpi göze almak cesarete, azim ve imana delâlet etmek itibariyle takdire şayandır. Lâkin gönül ister ki yurdumuz artık ip lâfı edilmeden ve ip akla gelmeden politika yapılan memleketler servisine erişmiş bulunsun. Bakınız, bir muhalif parti başkanı olan Çörçil ipten bahsederek konuşuyor mu? İsviçrede bir devlet adamı nutuk söylerken ipe çekilme ihtimalini düşünür mü? Truman ile Dewey'in hattâ bunları bırakalım, Wallace'in kafalarında bizdeki mânasiyle bir ip mefhumu var mıdır?

Hoşlanan Va

Birleşmiş Milletler Güvenlik
lığa Türkiye ile Mısır namzet i
betmişiz. Bir mebusumuzun, Büy
ririnden öğreniyoruz ki aleyhim
Amerika Birleşik Devletleri, kıs
otomobillerine binip türküsünü
tün Arap ve Lâtin Amerika bl
aklımızda yanlış kalmadıysa ön
fık rey kullanmıştık!

Daha acaibi şudur: Aziz kor
mızdan su sızmaz dostumuz Yu
Garip tecelli! Yâr-ı vefadar ola
dise belki hayatî bir mesele teşl
pacağız? Dünyanın gidişini değ
olsa hoşlanmadık bu işten. Hoş

ıkmış...

AYDEDE

Sevgili okurlarının mübarek Kurban Bayramını kutlar.

ahkahaları sirayet ediyor da hiç değilse gülmeyi unutmuyoruz.

Konuşarak, gülüşerek yürüdük, üks otomobil sürülerinin arasınlan geçip bir kapıdan içeri girdik. stanbulun kışlık eğlence yerlerinlen biri. Masalar, masalar, masaar... Hepsinin hem etrafı, hem istleri dolu. Etraflarında kadınar, erkekler; üstlerinde şişeler, kadehler, bardaklar, tabaklar. Saa sola bakınırken gözü kararıyor insanın. Biz herkesi Tırhallı, nep bir halli sanırdık, meğer ne kadar yanılıyormuşuz! "Para ile manın kimde olduğu bilinmez" lerler. Lâf ola! İmanı karıştırmıyalım ama bu gün paranın kimle olduğunu anlamak için bilgiçiğe lüzum yok. İşte şu masa başarından yükselen kahkahalar inan sesinden ziyade mâdenî para ıkırtısını andırıyor. Vara yoğa gülüşlerinden belli ki, bir çoğunuzun unutmak üzere olduğu gülmeye bunlar kanamıyorlar, kanıksayamıyorlar.

Biz de bir masaya oturduk, bizim masamızda donandı.

Etrafa dikkat ediyorum, eğlenceler de bozulmuş, bayağılaşmış. Bir zamanlar sahiplerinin asalet, sehavet payelerini yükselten para, bugün sadece tereddi, sefahat vasıtası haline gelmiş. O ne sonradan görmüşlükler, o ne kendini beğenmişlikler, o ne şımarıklıklar! Şakalar cıvık, kahkahalar yılışık, hareketler yapmacık. Hele o bakışlar! Kâh baygın, kâh süzgün, kâh küskün. Bütün hareketler kararsız, ıttıradsız, İtidalsiz. Sayın bay sandalyeyi çatırdatarak sık sık poz değiştirip azamet taslamağa çalışırken lisan-ı hal ile; "Ben böyle yerlerin adamı değilim. Vaziyetime kulak asmayınız. Benim yerim koltuk meyhanesinin tezgâh başıdır. Eskiden oralara bile sokulamazdım. Fakat bu gün burada çalım satıyorum, çünkü koynum para doldu. Soysuz azmanından zengin bu kadar olur işte" diyor. Parmaklarından elmas ışıltıları saçarak kadehi kaldırırken Sayın Bayanın edasında, işvesinde bohçacı kadın yılışıklığı sırıtıyor, bakışlarında; "Dün ne idim, bu gün ne oldum?" suali okunuyor.

Saz başladı. Nerede o eski zamanın ağır başlı saz sahnesi? Lâübalilik, yılışıklık oraya da sirayet etmiş. Kemancı yayını her çekişinde serçe parmağiyle hânende bayanın göğüs kabarcığını fiskeliyor. Tanburcu mızrabını vururken sancılanmış gibi kıvranarak eğiliyor, çalgının sapını kadının eteğine takıp kaldırıyor. Ara sıra masalardan, şarkı ismi karalanan kâğıt parçalarının arasına beşer liralık banknotlar sarılıp garsonla sahneye gönderiliyor, başlanan fasıl yarıda kesilip yenisine geçiliyor. Çalan da memnun, okuyan da memnun, dinleyen de memnun.

Zaten dinleyen yok ya. Kahkahalar, gürültüler arasında kim kime, dum duma!

Yazık, sazımız da, sözümüz de, zevkimiz de bozuldu, tereddi etti. Ağzımızın tadı kalmadı vesselâm!

Cemal Refik

Beri Gelsin

seyinde Suriyeden münhal azaeçimi Mısır kazanmış, biz kayillet Meclisine verdiği sual takey kullananlar arasında evvelâ hani şu sakızını çiğnediğimiz, rdığımız Amerika varmış. Büda Mısırı desteklemiş. Halbuki z Suriyenin intihabında muva-

uz, can ciğer kuzu kebabı, aratan da reyini bizden esirgemiş. kala kala İngiltere kalmış. Hâmez. Konesyde âza olup ne yaniyeceğiz, herhalde... Lâkin ne varsa beri gelsin!

TARİHTEN FIKRALAR

Beklenmedik Muvaffakıyet

Millî Eğitim Bakanlığı, klâsikler arasında tercümesi neşredilen (Karakterler) muharriri meşhur La Bruyere, her gün Michallet adında bir kitapçının dükkânına gelir; yeni çıkan eserlere göz gezdirir ve kitapçının küçük kızı ile de konuşur, eğlenirdi.

Günün birinde La Bruyere cebinden bir tomar kâğıt çıkardı ve kitapçıya dedi ki:

— Bunlar bilmem basılmağa değer mi ve masrafını korur mu? Fakat şayet bir şey bırakırsa onu kızına cihaz parası olarak bırakıyorum.

Kitapçı mütereddit idi; öyle olmakla beraber eseri, yâni (Karakterler) i bastı. Satışa çıkar çıkmaz kitap kapışıldı ve bir çok defalar basılmak suretiyle 300 bin altın franklık kâr bıraktı.

Kızcağız da o sayede mükemmel bir izdivaç yapmağa muvaffak oldu!

Son Kadeh

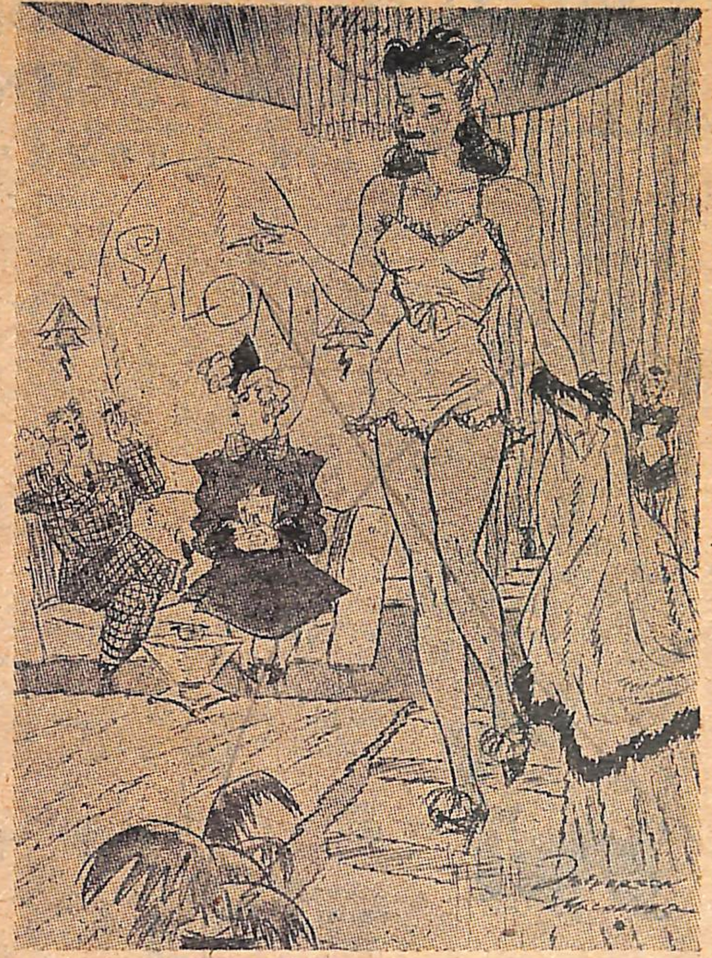
İsveç Kralı XII. Charles bir gün sarhoş iken anası Kraliçeye karşı bir hürmetsizlikte bulunmuştu. Kraliçe kederinden odasına kapandı.

Kral pek üzülmüştü. Ertesi günü eline şarapla dolu bir kadeh alarak anasının yanına girdi:

— Dün sarhoşlukla size karşı hürmetsizce hareket ettiğimi bugün öğrendim; af istemeğe geldim. Artık bir daha sarhoş olmam için kadehimi şerefinize içiyorum. Bu benim elimde görülecek son kadehtir!.

Tarihin kaydettiğine göre Kral, ağzına bir daha içki koymamıştır.

Büyük kadın terzihanesinde defile

— **Rica ederim, karıcığım, karar vermekte acele etme!**

"Amerikan karikatürü"

500 Senelik İstifade

Bir gün ders çalışırken bunalan Erol birdenbire:

— Ah! Keşki Fatih zamanında dünyaya gelseydim.. der.

Babası:

— Neden, o zaman ne olacaktı? diye sorar.

— Ne olacak, hiç olmazsa tarihe çalışırken, beş yüz senedenberi olanları öğrenmek lâzım gelmezdi.

— Giresunda bir tahsildar Başbakana: "Bütçe açığını kapamak için yol parasını 12 liraya çıkardınız; ozamandanberi de kimseden metelik alamaz oldum..." demiş.

— Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmuşlar, desene!

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30—XVI

— 10 —

Ertesi gün öğleye doğru Sabri eve geliyor. Uykusuzluktan gözleri şişmiş, yorgunluktan vücudü pelteleşmiş, yürürken dizleri çarpılıyor, ayakları birbirine dolaşıyor.

Firdes merak ve telâşla kocasının boynuna sarılıyor :

— Nerede kaldın Sabri meraktan çatlıyacak hale geldim. Gece de rüyamda hep seninle uğraştım.

Sabri cebinden bir deste banknot çıkarıp masanın üstüne fırlattıktan sonra acı acı gülümsüyor :

— Sen uyumuşsun da rüya görmüşsün. Ben gece gözlerimi hiç yummadım. Yorgunum, hemen yatacağım.

Sabri elbisesini soyunurken Firdes sevinçle banknot destesini kapıp göğsüne bastırıyor :

— Bunlar para mı, Sabri? Bu kadar paranın hepsi bizim mi?

Karısının bu hareketi Sabriyi öfkelendiriyor, külhanbeylik damarı kabarıyor.

— Paraya bu kadar mı düşkünsün, ölüsü kandilli? Benim halimi sormuyorsun da paraya koşuyorsun. Babanın evinde mi alışmıştın para ile oynamağa.

Firdes kekeliyor :

— Yok... Vallahi öyle değil, Sabriciğim. Şey oldu... Bu paraların hepsi bizim mi diye merak ettim de.

— Kimin olacak ya? Görüyorsun ki cebimden çıkardım. Başkasının parası benim cebimde ne arar?

Firdes elinde para destesiyle tekrar kocasını kucaklıyor :

— Ah, ne kadar sevindim bilsen. Bunun hepsi kaç lira, Sabriciğim? Sen saydın mı?

— Enayi gibi lâf edip de şimdi liralarından başlatma beni, ulan! Cebindeki parayı saymaz mı insan? Tamam dört yüz papel var orada.

— Dört yüz papel mi? İnanamıyorum vallahi, Sabri. Bu yaşa geldim, bu kadar parayı bir arada hiç görmemiştim. Demek bunların hepsi bizim? Öyle ise otomobil de alacaksın.

— Ulan geçmişi kınalı, sen tozutuyorsun galiba. Otomobil de nereden çıktı?

— Şey... Rüyamda gördüm de onu söylüyorum.

— Ruya mûya deyip durma, nerede ise devrileceğim. Uyku gözlerimden akıyor. Rüyada neler yumurtladın bakalım?

Firdes cilveli bir kırıtışla gözlerini süzüyor.

— Aa, rüyayı söyletmeden evvel; "Hayırdır inşallah" derler. Sen onu demeden ben rüyamı nasıl söylerim?

— Canın isterse söyle, ulan. Zaten dırıltı dinleyecek vaktim yok benim.

— Amma da tuhaf konuşuyorsun Sabri. Demek benim lâflarım dırıltı geliyor sana. Öyle ise hiç konuşmam bir daha.

Bu sözleri söylerken gözleri yine elindeki banknot destesine kayıyor kolunu Sabrinin boynuna dolayıp yanaklarını öpüyor :

— Şaka söyledim, şekerim. Sevincimden ne yapacağımı şaşırıyorum. Hayırdır inşallah, hele rüyamı anlatsam bayılacaksın.

— Söyle bakalım, dedik ya!

— Aman, o kadar güzel bir rüya ki. Ben apartımanın penceresinden bakıyordum. Bizim apartımanın cadde üzerindeki büyük odası var ya...

Ce. Re.

(Devamı var)

Otobüste

— **Çok kibar bir genç var, beni gözleriyle yiyor...**
— **Benim de arkamda terbiyesizin biri var; elleriyle yiyor!**

OLUR MU YA?

Mahkeme cihazının çeşidli sebeblerle çabuk işlememesi, suçlularda ceza korkusunu hafifleterek cürümlerin çoğalmasına sebeb oluyor. Geçen kabinenin Adalet Bakanı bu mahzuru izaleye çalışacağını vaad etmişti ; değişti ! Yeni Bakan, cezaevlerinin ıslahiyle uğraşacağını söylemektedir. Değişecek! Zaten bunlar birer Bakan siyaseti değildir. Ancak hükûmet siyaseti olabilir.

Katilleri çabuk cezalandırmağa bakalım. Küçük bir mektepli kızı öldüren mücrim, hâlâ hüküm giyemedi. Birkaç gün evvel tren yolunda bir genci ve Şemsipaşa sırtlarında bir kadın öldürüp yavrusunu kayalardan aşağı atan canavarın lâyık olduğu en büyük cezaya çarptırılması da o kadar uzayacak mı?

Hâkimlerimize kalsa elbette uzamaz; başka medeni memleketlerdeki gibi adalet mefhumuna hiç zarar gelmeden normal miad dahilinde elbette hüküm verilir. Lâkin sistem aslında aksaktır. Cumhuriyet devrinin adalet cihazı pek dürüst olmakla beraber bu sistem aksaklığı yüzünden eski devirlerdeki kadar ağır işliyor. Olur mu ya?

Bıkmışlar da Yollamışlar

Birkaç aylık kardeşinin boyuna ağlayıp herkesi rahatsız ettiğini gören dört yaşındaki Sevim anasına sorar :

— Anneciğim, küçük kardeşimi bize kim yolladı.

— Allah gönderdi, yavrum!

— Ha! Anladım : Gökte çok bağırıp çağırmış, bıkmışlar da onun için yollamışlar!

Bir Ders

Çok zengin, fakat o derecede hasis bir tüccar, işine yarayan ahbaplarına, arada sırada bir kahve veya bir kadeh rakı ikram eder, fakat birisine yemek yedirdiği hiç görülmemiştir.

Bir kaç gün evvel birçok angarya yüklettiği bir arkadaşını nasılsa evine götürür ve hizmetçiye

— Bize rakı getir, der.

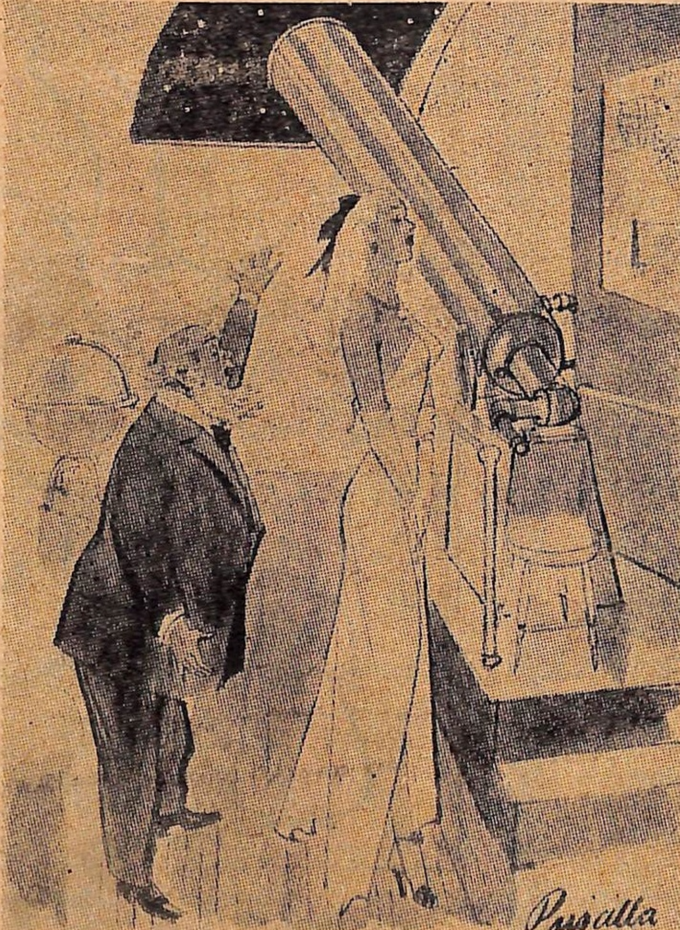
Bir hayli zaman geçer, sofranın kurulacağını ve tâbii güzel mezelerle rakı içip sonra da yemek yiyeceğini sanan adam, hizmetçinin elinde küçük bir tepsi içinde minicik bir rakı sürahisi, bir dilim beyaz peynir, bir az da ekmekle içeri girdiğini görür. Ev sahibi sorar :

— Rakıyı nasıl seversiniz ?.

— Balık yumurtası, yahut da havyarla !

Rasathanede bir yıldız

— **Âlemin yaşını göz önünde tutarsak benim elli yaşım nedir?**

NEFES

Namazsızlar diye dudak bükmekle
Ham sofu zannetme, iman yok bizde !
Bir mihrap önünde bin diz çökmekle
İnan ki yorulduk derman yok bizde !

★

Tanrının adını zikrede ede
Kendimizden geçip geliriz vecde.
Hakikat önünde eyleriz secde,
İnanmak bahsinde güman yok bizde !

★

Büyüklük gütmeyiz hâşâ ve kellâ !
Hakkın nuru eder bizde tecellâ,
Bizdedir sadakat, ikrar, tevellâ,
Mürai sözünü duyan yok bizde !

★

Güzeller bezmini tavaf ederiz;
Göz ile kör nefsi kifaf ederiz;
Gerdeğe girmeden zifaf ederiz;
Vuslatsız geçen bir zaman yok bizde

★

Ey Necdet bir ele aldık mı sazı,
Dilden düşürmeyiz Hakka niyazı.
Olduk erenlerin biz serfirazı,
İlâhî neşveye payan yok bizde !

Necdet Atılgan

(Kurban Bayramı) Hâtıralarından

Asıl güzel ve temiz olan bayram şüphesiz ki kasap bıçağı ve kan kokusu karışmıyan Şeker bayramıydı. Kurban bayramına ait hâtıralardan fikrimde yer edip kalan bir tanesini kaydetmekliğim lâzım: Kurbanı kesecek adama vekâlet verişimiz!

Bizim evde o işi, dadının kocası, daima potur ve cepkenle gezen kürt Esat ağa yapardı.

Esat ağa yaşını hiç göstermemekle beraber 1853 Moskof harbi gazilerindendi. Bir kere daha bahsetmiştim: O harbde yaralı düşmüş, bir kenara serilmiş, can çekişiyormuş. Tam o sırada bir Kazak neferi görünmüş, gelmiş, atından inmiş, Esat ağanın gırtlağından, ucu zincirli bir çengel geçirmiş; tıpkı kasapların et astıkları çengellerden... Sonra tekrar atına binmiş, kamçıyı şaklatmış, hayvanı sürmüş. Zavallı yaralı er, kancaya takılı bir müddet kan revan içinde yerlerde sürüklenmiş. Fakat bakmış ki gırtlağı etinden ayrılıyor, kırırdağı meydanda, ölmek üzeredir, can havliyle ayağa kalkmış, boynunun acısını hafifletmek ve kopmasını önlemek için elleriyle zinciri tutmuş ve atın ardından, at kadar süratle başlamış koşmağa...

O halde esir düşmüş; ölmemiş geri bile dönmüş.

Kurban bayramı sabahı erkenden harem kapısına gelir ve ilk önce oraya inen ve kendini göstermeden bekliyen anamdan kurban kesme vekâletini alırdı. Bu, nikâhtaki vekâlet gibi bir şeydi, sorardı:

— Allah rızası için fakir, fukaraya dağıtılacak kurbanın tarafımdan *kesilmesine razı mısınız? Bana vekâlet veriyor musunuz?*

— Razıyım? Vekâletimi veriyorum!

Tekrar teşrifat sırasiyle öbür hanımlra da Esat ağayı kapı arkasından vekil ederlerdi.

Peki kimler için kurban kesilmesi âdetti? Galiba büluğa ermiş olmak lâzım gelirdi ki bir bayram, birdenbire benim için de kurban alındığını öğrendim ve ben de Esat ağaya vekâletimi verdim.

Gelinler ve torunlar ayrı evlerde de otursalar kurbanları - bayram sabahı kayınpederin ve büyük babanın evinde bulunacaklarından, hattâ arife gününden gelip kalacaklarından, yani aile bir dam altında birleşeceğinden - orada kesilirdi. Tabiîdir ki parası da aile reisi kesesinden verilirdi.. Nikâhlı gelin, yaşlı akraba evlerine yollananlar ayrı: Böyle olduğu için de şülâle efradı çoğalıp yetiştikçe konakta kurban adedi de ziyadeleşir, bazan on, on iki, hattâ on beşi bulurdu. Esat ağa, evelallah, hepsinin hakkından gelir, keseceği koyun ne kadar artarsa yüzü de o derece gülerdi!

Bana öyle geliyor ki gırtlak ayırmağa ve çengele takmağa ihtiyaç gösteren bu kasap ameliyatı, vaktiyle başından geçen o korkunç vaka dolayısile Esat ağaya intikam almaktakine benzeyen acayip bir haz verir, yılda bir en güzel gününü geçirtirdi.

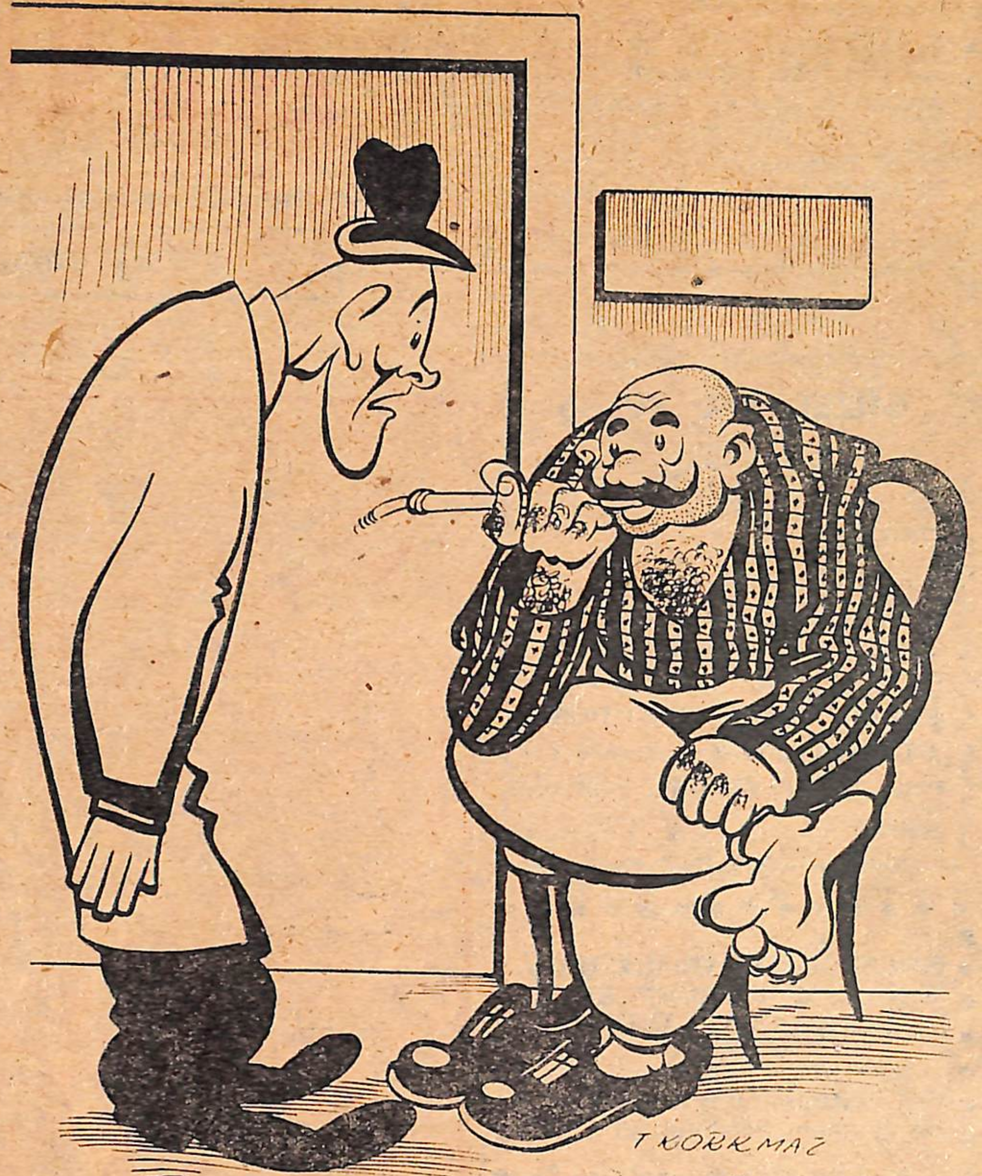
Zaten acayibi şudur ki Esat ağa kurban kesme işi dışında çok tembeldi; kahveden ve kahve ocağından çıkmaz, elinden kahve fincanı ve çubuk düşmezdi. Bütün vazifesi sadece bayram gelince kurbanları kesmekten ibaretti ve o kadarcık bir iş karsılığı olarak tam üç yüz elli dört gün yer, içer, keyfine bakar, yalnız üç yüz elli beşinci gün kollarını sıvar, bıçağı çeker, bir düzüne koyunu boğazlayıp bahçedeki çengellere dizerdi. Ayrıca her kurban sahibinden birer de bahşiş alırdı... Bu, cabası!

Büyük evlerde ve konaklarda kurbanların küçük evlerdeki gibi mahalle kasabı tarafından kesilmesi ayıp, ayıp değilse bile küçüklük sayıldığı için o vazifeyi görecek bir adamın konak hademesi arasında bulunmasından tabiî ne olabilir? Ama, diyeceksiniz ki ahçı başının işi ne? Estağfurullah! Ahçıbaşı ayrı bir mevki sahibidir *kasaplık etmez, "mâlâyutak"* kabîlinden teklif olunsa derhal peştemalını belinden çözdüğü gibi evi bırakır, gider; kurban kesmeği haysiyetine yediremez.

Hattâ kesilen kurbanların ayrılmasına, fukaraya dağıtılmasına, taze kurban etinden külbastı pişirilmesine bile karışmaz. Bütün o bayağı işleri haremde dadılar, bilhassa zenci bacılar görür. Hele babam gibi bazı zevk sahibi adamlar sofralarına taze kurban eti ve bu etten yapılmış yemekler koydurmazlardı; gene her günkü usul üzere umumî sofrada yenilecek et, mezbahadan gelirdi.

R. H. KARAY

Mesken buhranı (!)

— **Beyefendi içerdeler mi?**

— **Yoh! Giderken "Soran olursa ya Adadaki köşkte, ya Modadaki villâda, ya Boğaziçindeki yalıda, yahut da Erenköyündeki yazlıktayım" dedi ama siz yine Maçkadaki apartımana bir uğrayıverin!**

Okul Kitapları Hakkında

Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Mütedavil Sermayesi Müdürlüğünden aşağıdaki mektubu aldık:

Gazetenizin 6/X/1948 tarihli sayısında "Okul kitapları karaborsada,, başlıklı bir yazının çıktığı görülmüştür. Hakikatle ilgisi olmıyan bu yazının düzeltilmesini ve yahut tasrihini rica ederken aşağıdaki hususların dikkate alınmasını istirham ederim:

1 — Bakanlığa ait okul kitapları, eksiksizdir. Bu bakımdan karaborsaya düşmeleri için hiç bir sebep mevcut değildır.

2 — Gerçekten karaborsaya intikal etmiş okul kitabı mevcut ise bu kitapların olsa olsa hususî editörlere ait yardımcı kitaplar cinsinden bazı kitapların olabileceği göz önüne alınarak gerekli teşebbüslerin yapılması için karaborsaya intikali bildirilen kitapların ismen tasrih edilmesini rica eder, en derin saygılarımı sunarım.

Müdür
Vecibi GÖRK

AYDEDE — Bu şikâyet, bizden evvel gündelik refiklerimizden bir kaçı tarafından da ileri sürülmüştü. Bakanlık bir tebliğ neşrederek karaborsaya meydan verilmediğini bildirdi. Belki gazete haberleri mübalâgalıdır ve şüphesiz ki bu seneki tevziat geçen senelerden iyidir. Lâkin bu neşriyat önümüzdeki yıllarda tevzi işini büsbütün tekemmül ettirmeğe yarıyacağından her halde faideden hâli olmıyacaktır. Biz Devlet Kitapları Müdürlüğünün gayret ve faaliyetini daima takdir edenlerdeniz.

— **Hayır Bay Direktör, kabul edemem: Annem nasıl olsa sahte olduklarını er geç anlıyacak!..**
"Traso" dan

Aşk Hakkında Söylenenlerden

★ Bütün şiddetli ihtiraslar içinde kadına en az fena gideni aşktır.
La Rochefoucauld

★ Hem âşık, hem de namuslu olan kadın acınmağa lâyıktır.
Saint - Réal

★ Zalim aşk, fânilere eziyet çektirmek için ekseriya sevildiğimiz insana karşı hiç sevgi duyurmaz.
Fénelon

★ Kadınlar hürmetten ziyade aşk telkin etmeği isterler. Hattâ belki de kendilerine karşı sadece hürmet hissi besliyenler için gizli bir nefret duyarlar.
Beauchêne

★ Aşk duygularımızın şiiridir.
Balzac

★ Aşk ancak ıstırapla yaşar; saadetle söner; zira mesut aşk, en güzel hülyaların kemâl derecesine varmış olanıdır. Her kemâl bulan sona erer.
Mme. de Girardin

★ Aşkta namuslu kadın "hayır !,, der. Muhteris kadın : "Evet !,, Kaprisli kadın : Bir "evet !,, bir "hayır !,, Fındıkçı kadın ise ne "evet !,, der, ne de "hayır !,,
Charles de Bernard

★ Hakikî aşk cüretkârları ürkek ve çekingen hale sokan aşktır.
Mme. de Choiseul

★ Birdenbire doğan aşk tedavisi en uzun sürenidir.
La Bruyére

★ İnsan bir defa sevdi mi, hayatın noksanı kalmaz.
Charles Nodier

★ Aşk bize eziyet veren bir zevktir. Fakat bu eziyet zevklidir.
Seribe

KALECİK

"Kırmızı"
Ankara bölgesinin şaraplık üzümlerinden yapılmıştır.
Milletararası şarap Kongresinde en çok takdir kazanan bir çeşidimizdir.

Tekel

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket İçi	7,5	Lira
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

GÜZEL BİR BULUŞ

— Odanı ne kadar güzel döşemişsin, bu oda takımını yeni mi aldın?

— Bu zamanda bir yeni oda takımı almak bizim gibi az gelirliler için mümkün olur mu? **SÜMERBANK MALATYA FABRİKASININ YENİ DÖŞEMELİKLERİNDEN** kumaş kısımlarını değiştirttim, yeni oldular.

KOLEKSİYONLARIMIZ HAKKINDA MÜTEADDİT SUALLERE CEVAPLARIMIZ

Muhterem okuyucularımızdan müteaddit zevatın suallerine cevaben arzedelim ki:

1 — Koleksiyonumuz 6 ay hitamında yani 52 nüsha itibariyle ciltlenecektir. Bu suretle senelik nüshalarımız 2 cilt teşkil edecektir.

2 — Ciltler orta sahifelerimizin iyice açılıp okunmasını temin edecek şekilde olacaktır.

3 — Arzu edenler boş ciltleri bize mal olacak fiatla alabilecekler veya ellerinde bulunan nüshaları vasıtamızla ciltletebileceklerdir.

4 — İdarehanemizde ancak 400 koleksiyonluk gazete nüshası saklanabildiğinden ciltli koleksiyon almak niyetinde olanların sıraya konmak üzere adreslerini bildirmeleri lâzımdır.

Dişleri çürümekten korur
ULTRAMİN
İdeal bir diş macunu

Sahibi: F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden:
Z. Çalıkoğlu
İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul
Dizildiği yer:
Murat KERMAN Mürettiphanesi
Basıldığı yer: TAN Matbaası

Demokles'in kılıcı

Sahibini Arıyan
Döşenmiş ufak bir
YAZLIK EV
OTOMOBİLİ
ve
GARAJI
beraber

Bu,
Beyoğlu Şubemizin
bütün
İKRAMİYELİ AİLE CÜZDANI
sahipleri için hazırladığı
fevkalâde bir ikramiyedir.

Çekili: Şubat 1949

YAPI ve KREDİ BANKASI

MUAMMER KARACA OPERETİ
MAKSİM'de
MURAT REİS
Büyük operetiyle temsillerine başladı. Gidiniz, görünüz, gerçekten şen ve esen kalırsınız!

Ekstra ekstra Dersan yağlarını kullanınız.

Diş Macunu
Az mikdarı bile köpürür, dişlerinizi parlatır, çürümekten korur.

Yeni neşriyat:

EVVEL ZAMAN İÇİNDE

(Evvel zaman içinde) muharrir arkadaşımız Semih Mümtaz'ın bu kerre Hilmi Kitabevi tarafından tab ve neşredilen eserinde - Eski âlemleri, Sarayları, Konakları ve Padişahları ve hususiyetlerini haber veren bir sürü menkibeler ve hikâyeler; gayet enteresan bir şekilde yazılmıştır, ve birinci harbi Umumide İsviçredeki aile ve talebelere dair uzun uzun malûmat vardır. Hararetle tavsiye ederiz.

Çocuk Ansiklopedisi

Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.
★★★
Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.
★★★
2 Büyük Cilt - 1448 Sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu
Fiyatı 15 Liradır.

İstanbul TAN Matbaası